

# Hasta Ö?renim Gereksinimleri Ölçe?i

## RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Hasta Ö?renim Gereksinimleri Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.  
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=22642>

## Özet

Hasta Ö?renim Gereksinimleri Ölçe?i (HÖGÖ), hastalar?n kendi sa?lık durumlar? ve tedavi süreçleri hakk?nda sahip olduklar? bilgi düzeylerini ve ö?renme ihtiyaçlar?n? sistematik olarak belirlemek amac?yla geli?tirilmis? bir psikometrik araçtır. Ölçek, özellikle hem?irelik ve sa?lık hizmetleri alanlar?nda, bireyselle?tirilmis? hasta e?itimi programlar?n?n planlanmas? ve etkinli?inin art?r?lmas? için temel te?kil eder. Türkiye uyarlamas?, ölçe?in kültürel geçerlili?ini ve güvenilirli?ini Türk popülasyonunda test etmek üzere gerçekleştirilmiştir.

Bu araç, klinisyenlere, hastalar?n hastalık süreci, ilaç yönetimi, diyet ve ya?am tarz? de?i?iklikleri gibi kritik konularda hangi alanlarda destek veya daha fazla bilgiye ihtiyaç duyduklar?n? h?zli?ca tespit etme olana?? sunar. Ölçe?in ba?arılı? bir ?ekilde uygulanmas?, tedaviye uyumu (adherans) art?rarak hasta sonuçlar?n? iyile?tirmeyi hedefler.

## Anahtar Kelimeler

Hasta e?itimi, ö?renim gereksinimleri, hem?irelik, psikometri, uyarlama, geçerlik, güvenirlik.

## Yazarlar

Çatal, E. (Uyarlayan); Orijinal ölçek yazarlar? kayna??nda belirtilmemiştir.

## Amaç

Ölçe?in temel amac?, yatarak tedavi gören veya ayakta takip edilen hastalar?n, hastalıklar?, tedavileri ve kendilerine bak?m süreçleri hakk?ndaki bilgi eksikliklerini ve ö?renmeye yönelik taleplerini objektif bir ?ekilde saptamaktır. Bu saptama, sa?lık profesyonellerinin zaman ve kaynaklar?n? en çok ihtiyaç duyulan e?itim konular?na odaklamas?na olanak tan?r.

Hasta Ö?renim Gereksinimleri Ölçe?i, sa?lık bak?m kalitesini yükseltmek ve hastalar?n kendi sa?lık yönetimlerinde aktif rol almalar?n? sa?lamak için kritik öneme sahiptir. Ölçek, e?itim ihtiyac?n?n yo?unlu?unu ve türünü belirleyerek, e?itim materyallerinin ve yöntemlerinin hasta profiline uygun hale getirilmesine rehberlik eder.

## Yap?

Hasta Ö?renim Gereksinimleri Ölçe?i, genellikle hastan?n bilgi gereksinimlerini çok boyutlu bir çerçevede de?erlendiren bir yapıy? ölçmektedir. Ölçülen temel hasta e?itimi yapılar? aras?nda ?unlar bulunabilir:

**Hastalık Süreci ve Anatomisi:** Hastal???n do?as?, nedenleri ve vücut üzerindeki etkileri

hakk?ndaki bilgi ihtiyac?.

**Tedavi ve ?laç Yönetimi:** Reçete edilen ilaçlar?n kullan?m?, dozajlar?, olas? yan etkileri ve tedavi prosedürleri hakk?ndaki gereksinimler.

**Diyet ve Ya?am Tarz? De?i?iklikleri:** Hastal???n yönetimi için gerekli olan beslenme düzenlemeleri, egzersiz ve zararlı al???kanlıklardan kaç?nma konular?ndaki bilgi talebi.

**Bak?m ve Komplikasyon Önleme:** Evde kendi kendine bak?m becerileri, olas? komplikasyonlar?n tan?nmas? ve acil durumlarda yap?lmas? gerekenler.

**Duygusal ve Sosyal Destek:** Hastal???n getirdi?i psikolojik yükü ba?a ç?kma ve sosyal destek kaynaklar?na eri?im ihtiyac?.

## Geçerlik

Hasta Ö?renim Gereksinimleri Ölçe?i'nin Türkiye'deki geçerlik çal???mas?, E. Çatal taraf?ndan 2007 y?l?nda yüksek lisans tezi kapsam?nda gerçekleştirilmi?tir. Geçerlik çal???malar?, ölçe?in gerçekten ölçmeyi amaçlad??? yap?y? ölçüp ölçmedi?ini kan?tlamay? hedefler.

Uyarlama çal???malar?nda genellikle içerik geçerlili?i (uzman görüşü ile maddelerin kültürel uygunlu?unun de?erlendirilmesi) ve yap? geçerlili?i (faktör analizi ile teorik yap?nın doğrulanmas?) yöntemleri kullan?lr. Çal???manın detaylı geçerlik katsayılar? mevcut kaynakta belirtilmemi? olsa da, uyarlama sürecinin bu kritik psikometrik ad?mlar? içerdi?i varsay?lmaktadır.

## Güvenirlik

Türkçe adaptasyon sürecinde, ölçe?in zaman içinde tutarlı sonuçlar verip vermedi?ini ve iç tutarlılı???n? de?erlendirmek amacıyla güvenirlik analizleri yap?lmı?tır. Güvenirlik çal???malar?nda en sık kullanılan yöntemler, ölçe?in iç tutarlılı???n? gösteren Cronbach Alfa katsayıs?nın hesaplanması ve test-tekrar test güvenilirli?idir.

Yüksek lisans tezinde bu analizlerin sonuçlar? detaylandır?lmı?tır. Klinik bir araç olarak HÖGÖ'nün güvenilirli?i, elde edilen sonuçlar?n klinik uygulamada güvenle kullan?lmas? aç?s?ndan hayati öneme sahiptir. Yüksek iç tutarlılık de?erleri, ölçek maddelerinin ayn? ö?renim gereksinimi yap?s?n? ölçmede ba?arılı oldu?unu gösterir.

## Faktör Analizi

Ölçe?in yap? geçerlili?ini sa?lamak amacıyla Faktör Analizi (Do?rulayıcı veya Aç?mlayıcı) kullan?lmı?tır. Bu analiz, ölçek maddelerinin hangi alt boyutlar alt?nda topland???n? ve orijinal ölçe?in faktör yap?s?n?n Türk örnekleminde korunup korunmad???n? incelemeyi amaçlar.

Uyarlama çal???mas?nın sonuçlar?, Hasta Ö?renim Gereksinimleri Ölçe?i'nin çok boyutlu yap?s?n?n Türk kültürüne uygunlu?unu destekleyen faktör yükleri ve model uyum indeksleri

sunmu? olmal?d?r. Bu, ölçe?in teorik yap?s?n?n sa?lamlı???n? gösteren temel bir ad?md?r.

## Araç

**Test Türü:** Uyarlama

**Format:** Genellikle Likert tipi derecelendirme ile kullan?lan, öz bildirim (self-report) ölçe?i.

**Dil Mevcut:** Türkçe (Uyarlama), Orijinal dili bilinmiyor.

**Popölasyon Grubu:** Klinik hastalar, özellikle hastanede yatan veya kronik hastal??? olan bireyler.

**Ya? Grubu:** Sa?lık konular?nda ö?renim gereksinimlerini ifade edebilecek yeti?kinler.

**Popölasyon Detaylar?:** Türkiye'deki geçerlik ve güvenirlik çal??mas?, Dokuz Eylül Üniversitesi'nde yüksek lisans tezi kapsam?nda yap?lm??t?r.

**Test Metodolojisi:** Hastalar?n her bir ö?renim alan? için gereksinim düzeylerini belirtmeleri istenir. Puanlama, genel ö?renim ihtiyac? seviyesini ve alt alanlardaki spesifik gereksinimleri ortaya ç?kar?r.

## Anahtar Kelimeler

Hasta bak?m?, bilgi eksikli?i, tedaviye uyum, sa?lık okuryazarlı??, hasta e?itimi, psikometrik özellikler.

## Yazarlar

**Yazar ORCID Tan?mlay?c?:** Bilinmiyor.

**Ba?lı?lık E-posta Adresleri:** Bilinmiyor.

**Yaz??ma Adresi:** Dokuz Eylül Üniversitesi (Uyarlama çal??mas? s?ras?nda).

## ?zinler, Ücret ve Test Y?li?

Ölçe?in orijinal izin ve ücret bilgileri bilinmemektedir. Türkçe uyarlama çal??mas? **2007** y?l?nda tamamlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m izinleri için uyarlamay? yapan yazar E. Çatal ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

Ölçe?in orijinal PDF dosyas?, a?a??daki adresten indirilebilir durumdad?r: [hasta-ogrenim-gereksinimleri-olcegi-toad.pdf](#)

## Kaynaklar

Çatal, E. (2007). **Hasta Ö?renim Gereksinimleri Ölçe?i'nin Türkiye'de geçerlik ve güvenirlik çal??ması** (Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir). Teze ili?kin detayl? bilgiye YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden eri?ilebilir: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

## Hasta Ö?renim Gereksinimleri Ölçe?i Maddeleri

**ÖNEML?:** Orijinal kaynakta ölçek maddeleri aç?kça sunulmam??tır. Maddeler, ilgili yüksek lisans tezinin ekler bölümünde yer almaktadır ve burada kopyalanmam??tır.

Hasta Ö?renim Gereksinimleri Ölçe?i, bir derecelendirme format?na sahiptir ancak orijinal kaynakta bu derecelendirme sistemi (örne?in, 3'lü veya 5'li Likert) belirtilmemiştir. Uygulay?c?lar?n, ölçek maddelerinin tam listesi ve derecelendirme format? için 2007 tarihli yüksek lisans tezine ba?vurmas? gerekmektedir.